

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 27 april 2000 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) i den del som avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 samt över de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som avser arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över *dels* propositionen avsnitt 5 i de delar som avser utgiftsområde 14, *dels* följande motioner

1999/2000:Fi15 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 10,
1999/2000:Fi16 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m),
1999/2000:Fi28 av Mikael Odenberg m.fl. (m) samt
1999/2000:Fi42 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkande 1.

I yttrande 1999/2000:AU3y yttrar sig arbetsmarknadsutskottet över den del av propositionen som avser de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken respektive fördelningen av utgifterna på utgiftsområdena för åren 2001–2003 och anknytande motioner.

1 Inledning

Regeringen föreslår att riksdagen, såvitt avser tilläggsbudgeten för budgetåret 2000, godkänner ändrad ram för utgiftsområde 14 och ändrade anslag i enlighet med nedanstående tabell (regeringens förslag punkt 39 delvis). Dessa förslag tas upp i yttrandet liksom förslagen om en reformering av det förstärkta anställningsstödet (regeringens förslag punkt 19) samt ett antal bemyndiganden (regeringens förslag punkterna 20–22).

Tusental kronor

Anslag	Belopp enligt statsbudgeten 2000	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå
A1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, ram-anslag	4 527 565	- 3 000	4 524 565
A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ramanslag	19 590 591	- 100 000	19 490 591
B13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, ramanslag	3 018	80	3 098
D2 Statliga tjänstepensioner m.m., ramanslag	7 755 800	- 110 000	7 645 800
Totalt för samtliga anslag	46 130 042	- 212 920	45 917 122

2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet omfattar till största delen utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetslivsfrågor och Arbetsmarknadsverkets (AMV) förvaltningskostnader. Vidare ingår myndigheter samt forskning och utveckling på arbetslivsområdet, Samhall AB:s verksamhet m.m. Här återfinns också frågor om arbetsorganisation och kompetensutveckling m.m. samt utgifter för jämställdhetspolitiska åtgärder och för statliga arbetsgivarfrågor.

2.1 Anslaget A1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Propositionen

Anslaget föreslås minskas med 3 miljoner kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget A16 *Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling* med 1,5 miljoner kronor och ökningen av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget A6 *Statistiska centralbyrån* med 1,5 miljoner kronor (punkt 39 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som kan konstatera att det inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag i denna del, biträder förslaget och föreslår att finansutskottet tillstyrker detta.

2.2 Anslaget A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Bakgrund

Anställningsstödet, som regleras i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, infördes från årsskiftet 1997/98. Syftet är att stimulera anställ-

ningar av personer som har svårigheter att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Stödet riktas till arbetsgivaren.

Den 1 oktober 1999 ändrades formerna för anställningsstödet. Dels infördes ett förstärkt anställningsstöd, dels omformades stödet från ett kontantstöd till en kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Enligt nuvarande regler finns det två anställningsstöd, benämnda *allmänt anställningsstöd* respektive *förstärkt anställningsstöd*. Anställningsstöd får lämnas till både privata och offentliga arbetsgivare, och anställningen kan vara en tillsvidareanställning eller en prov- eller visstidsanställning. Den som får en anställning som finansieras med anställningsstöd skall erhålla lön och andra anställningsförmåner enligt kollektivavtal eller förmåner som är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Anställningarna omfattas av reglerna i lagen (1982:80) om anställningsskydd (anställningsskyddslagen). Det går även att återkvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom dessa anställningar. Stöden skiljer sig åt i fråga om kretsen av arbetslösa som kan komma i fråga, längden på stödet och stödnivån.

Allmänt anställningsstöd får lämnas vid anställning av en person som är långtidsarbetslös och som under minst 12 månader omedelbart före anvisningen varit anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen. I särskilda fall får stöd även lämnas för anställning av den som inte betraktas som långtidsarbetslös därför att han eller hon deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd eller under kortare tid haft en anställning som inte inneburit att hans eller hennes ställning på arbetsmarknaden stärkts. Ungdomar under 25 år får anvisas allmänt anställningsstöd bl.a. om de under minst 90 dagar varit anmälda som arbetssökande på förmedlingen. Sistnämnda gäller t.o.m. den 31 december 2000.

Allmänt anställningsstöd får lämnas i 6 månader eller, om varaktigheten av arbetsuppgifterna är kortare, under den tid arbetsuppgifterna varar. Om det finns synnerliga skäl får stöd lämnas i 12 månader i sådan verksamhet som innefattar offentliga investeringar eller investeringar av samhällsnyttig karaktär. Stöd lämnas med 50 % av lönekostnaden, dock högst 350 kr per dag.

Förstärkt anställningsstöd får lämnas vid anställning av en person som sedan 24 månader antingen varit arbetslös eller har deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och som omedelbart före anvisningen i minst 24 månader varit anmäld som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen.

Vidare får det förstärkta anställningsstödet utges för en person som har ett arbetshandikapp och som lämnar antingen en anställning hos en arbetsgivare inom Samhallkoncernen eller ett skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare. Förstärkt anställningsstöd kan även lämnas för den som inte uppfyller de ovan angivna kraven på grund av en kortare tillfällig anställning eller deltagande i Kunskapslyftet, sjukdom, föräldraledighet eller liknande. En förutsättning är att anställningen eller avbrottet i inskrivningstiden inte stärker personens ställning på arbetsmarknaden. Dessa undantag från den nu gällande huvudregeln om 24 månaders obruten inskrivningstid har tillkommit i enlighet med vad riksdagen förordade vid behandlingen hösten 1999 av regeringsförslaget om att korta kravet på inskrivningstid från ursprungligen 36 månader (prop. 1999/2000:1, utg. omr. 14, bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83).

Det förstärkta stödet får utges i 24 månader eller, om varaktigheten av arbetsuppgifterna är kortare, under den tid arbetsuppgifterna varar. Stöd får lämnas med 75 % av lönekostnaden under 6 månader, dock högst 525 kr per dag, samt under följande 18 månader med 25 % av lönekostnaden, dock högst 175 kr per dag.

I proposition 1999/2000:98 *Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt* har regeringen bl.a. föreslagit att det skall införas ytterligare en form av anställningsstöd, benämnt *särskilt anställningsstöd*, för att underlätta för *äldre personer* som har varit arbetslösa mycket långa perioder att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Enligt förslaget lämnas detta särskilda anställningsstöd vid anställning av den som fyllt 57 år, varit arbetslös eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd i minst 24 månader och omedelbart före anvisningen under samma tid varit anmäld på arbetsförmedlingen och tagit del av aktivitetsgarantin i minst 3 månader. Stödet lämnas i 24 månader med 75 % av lönekostnaden, dock högst 525 kr per dag. Till skillnad från övriga anställningsstöd skall inte anställningar som finansieras med särskilt anställningsstöd omfattas av anställningsskyddslagen. Det skall inte heller vara möjligt att återkvalificera sig för arbetslöshetsersättning med sådant arbete.

Arbetsmarknadsutskottet har biträtt detta förslag om *särskilt anställningsstöd* i sitt denna dag beslutade betänkande med följande motivering (bet. 1999/2000:AU7 s.).

Som framhållits inledningsvis har äldre arbetslösa särskilt svårt att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Enligt utskottet är det stor risk att problemen växer för denna grupp om det inte vidtas aktiva åtgärder. Avsikten med aktivitetsgarantin är att förbättra de äldres situation men utskottet anser i likhet med regeringen att det krävs ytterligare åtgärder för denna grupp. För att minska den tveksamhet många arbetsgivare har mot att anställa äldre kan det krävas ekonomiska incitament. Utskottet anser att det förslag regeringen har lämnat är väl avvägt och bör kunna leda till goda resultat. Den föreslagna utvidgningen skulle också kunna leda till att de arbetshandikappades möjligheter avsevärt förbättrades eftersom det är vanligare med sådana handikapp bland äldre än bland yngre. Enligt utskottets mening är det särskilt i uppåtgående konjunktur som åtgärder av detta slag kan ge goda effekter. Det är därför viktigt att förstärkningar införs så snart det är möjligt. Utskottet delar därför inte de synpunkter som framförts att man bör avvakta utfallet av redan etablerade anställningsstöd.

Propositionen

I statsbudgeten finns uppfört ett anslag på 19 590 591 000 kr för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Enligt regeringens förslag bör anslaget A2 minskas med 100 000 000 kr.

Anslagsminskningen med totalt 100 miljoner kronor är en följd av de olika förslagen om reformeringen av anställningsstödet. 30 miljoner kr avser det förslag om ytterligare utveckling av det förstärkta anställningsstödet som lämnas i vårpropositionen och som redovisas nedan. 70 miljoner kronor hänför sig till det förslag om ett särskilt anställningsstöd för äldre som läm-

Utökat förstärkt anställningsstöd

Regeringen konstaterar att anställningsstödet har visat sig vara en framgångsrik åtgärd när det gäller att bryta arbetslöshet. Anställningsstödet har fått ökad betydelse under 1999 genom de förstärkningar som infördes under hösten och de ändringar som genomfördes från årsskiftet 1999/2000, som bl.a. innebär särskilda hänsynstaganden till personer med arbetshandikapp. För att underlätta för personer som har varit arbetslösa under mycket långa perioder att komma in på arbetsmarknaden anser regeringen att det finns skäl att ytterligare utvidga det förstärkta anställningsstödet. Enligt regeringen är det viktigt att dessa grupper får del av den konjunkturuppgång Sverige nu befinner sig i. Många arbetsgivare är tveksamma till att anställa personer som har varit arbetslösa mycket länge, och det är därför extra viktigt att incitament skapas som underlättar för dessa personer att få fotfäste på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår med hänvisning till detta att det förstärkta anställningsstödet fr.o.m. den 1 augusti 2000 skall kunna lämnas till en person som sedan 48 månader antingen har varit öppet arbetslös eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och omedelbart före anvisningen under samma tid varit anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. Detta *utökade förstärkta anställningsstöd* lämnas med 75 % av lönekostnaden, dock högst 525 kr per dag, i 12 månader och med 50 % av lönekostnaden, dock högst 350 kr per dag, under ytterligare 12 månader.

Motioner

I tre motioner behandlas frågor som rör förslaget om utökat förstärkt anställningsstöd.

I kommittémotion Fi28 framför *Moderaterna* att underlaget för regeringens förslag om ett utökat förstärkt anställningsstöd och ett särskilt anställningsstöd är undermåligt. Av förslaget framgår t.ex. inte vilka regler som skall gälla avseende anställningsformer eller vilken ersättning som den enskilde skall erhålla. Det framgår inte heller vilka anvisningsregler som skall gälla eller om åtgärderna skall återkvalificera till arbetslöshetsersättning.

Vidare framhåller *Moderaterna* att reformen inte är fullt ut finansierad, vilket enligt motionen även regeringen medger. Den valda finansieringsformen strider dessutom mot budgetlagen. Finansieringstekniken innebär att företagens skattekonton krediteras, vilket leder till en minskning på statsbudgetens inkomstsida i stället för en ökning av statsbudgetens utgiftssida. Detta innebär enligt *Moderaterna* ett kringgående av budgetlagen och inkomsttaken. Den finansieringsteknik som regeringen har föreslagit bör därför avvisas.

Moderaterna framför vidare att regeringens agerande när det gäller utformningen av anställningsstöden är anmärkningsvärt. Regeringen har bara under det senaste året vid tre skilda tillfällen lämnat olika förslag till utformning och finansiering av anställningsstöden.

Den föreslagna utökningen av det förstärkta anställningsstödet och det särskilda anställningsstödet utgör i realiteten en subvention för att sänka kostnaderna vid anställning av personer som är långtidsarbetslösa. I stället för att åtgärda strukturproblemen i svensk ekonomi riskerar regeringen att permanenta problemen med långtidsarbetslösheten. Moderaterna aviserar att partiet under den allmänna motionstiden skall återkomma med förslag som syftar till att underlätta för långtidsarbetslösa att erhålla arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Sammanfattningsvis yrkas att förslaget om utökat anställningsstöd avslås.

Kristdemokraterna påpekar i kommittémotion Fi42 att det nu aktuella förslaget beträffande anställningsstödet är det fjärde på ett år. Enligt partiet är det positivt att regeringen och dess stödpartier har insett att sänkta arbetskraftskostnader kan öka sysselsättningen, men det är också viktigt att en åtgärd får verka fullt ut och inte störs av ständiga regelförändringar. Partiet anser att det är orimligt med så höga subventioner under två års tid som de båda senaste förslagen innebär.

Enligt *Kristdemokraterna* borde individuella handlingsplaner, ett personligt stöd till den långtidsarbetslöse, ökade krav på den arbetssökande att vara aktiv samt nuvarande anställningsstöd på 75 % av lönekostnaden under 6 månader och därefter 25 % av lönekostnaden i ytterligare 18 månader vara tillräckliga arbetsmarknadspolitiska instrument tillsammans med de övriga åtgärder som finns.

Kristdemokraterna anser därför att förslaget om ett utökat förstärkt anställningsstöd bör avslås (yrk. 1).

Folkpartiet yrkar i partimotion F15, utan att lämna någon motivering till sitt ställningstagande, att förslaget om utökat förstärkt anställningsstöd avslås (yrk. 10).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att antalet långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen har ökat dramatiskt under 1990-talet. Vid decenniets början fanns endast ett fåtal långtidsinskrivna personer. Kulmen nåddes 1997 då antalet var 130 000. Därefter har denna grupp minskat i takt med att den generella arbetslösheten reducerats. Det kan bl.a. förklaras av den pågående sysselsättningsuppgången. För närvarande är ca 63 000 personer långtidsinskrivna. Risken finns att den grupp långtidsinskrivna som i dag kvarstår som arbetssökande blir alltmer svårplacerad.

Enligt utskottet kan denna utveckling inte godtas. Därför krävs det ett antal åtgärder för att komma till rätta med problemet. Det är särskilt angeläget att insatser kan komma till stånd så snart som möjligt så att den mycket goda utvecklingen av ekonomin och det förbättrade arbetsmarknadsläget kan utnyttjas. Man kan annars befara att många av dessa personer slås ut från arbetsmarknaden permanent.

Som redan nämnts har regeringen i proposition 1999/2000:98 föreslagit ett särskilt anställningsstöd som i första hand riktas till äldre långtidsinskrivna, ett förslag som utskottet i dag, den 11 maj 2000, ställt sig bakom i betän-

kande 1999/2000:AU7. Regeringen har i samma proposition föreslagit en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd, *aktivitetsgaranti*. Denna åtgärd riktar sig till personer som är långtidsinskrivna eller som riskerar att bli långtidsinskrivna. Arbetsmarknadsutskottet har i samma betänkande även biträtt detta förslag.

Den grupp personer som omfattas av regeringens förslag har mycket svårt att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Detta behöver inte nödvändigtvis bero på brist på kompetens, utan en förklaring kan vara misstro från arbetsgivares sida. Utskottet delar därför regeringens syn att det måste skapas incitament som underlättar för dem att få fotfäste på arbetsmarknaden. Förslaget om ett utökat förstärkt anställningsstöd innebär en kraftig skattereduktion för arbetsgivare under en förhållandevis lång period. För att åtgärden skall få avsedd verkan är en förutsättning, vilket utskottet konstaterade vid behandlingen av förslaget om förstärkt anställningsstöd (ytr. 1998/99:AU3y s. 8), att arbetsförmedlingarna för en aktiv dialog med arbetsgivarna inom ramen för de externa kontakterna.

En kritik som framförts mot förslaget är att beslutsunderlaget är undermåligt och att det inte klart framgår vilka regler som skall gälla för stödformen. Utskottet har vid underhandskontakter med Regeringskansliet fått beskedet att samma regler skall gälla som för det förstärkta anställningsstödet med undantag för den tid under vilken stöd skall kunna utges och för storleken av stödet. Detta innebär bl.a. att en person som får en anställning som finansieras med anställningsstöd skall erhålla lön och andra anställningsförmåner enligt kollektivavtal eller förmåner som är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Det skall även vara möjligt att återkvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom arbete i en sådan anställning.

När det sedan gäller finansieringstekniken är Moderaterna, som framgått, kritiska och hävdar att den strider mot budgetlagen. Enligt regeringens förslag skall samma finansieringsform användas som den som tillämpas sedan det förstärkta anställningsstödet infördes den 1 oktober 1999. Utskottet kan konstatera att Moderaterna inte invände mot denna konstruktion när den presenterades första gången i 1999 års vårproposition; i motionen förklarade partiet uttryckligen att man inte hade någon erinran mot att det allmänna anställningsstödet omformades från kontantbidrag till kreditering på skattekonto.

Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till sina uttalanden vid tidigare behandling av frågan. Utskottet konstaterade att det kan vara svårt – åtminstone för en oinitierad läsare – att överblicka kostnaderna för de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Detta gäller i än högre grad när det tillkommer ytterligare former av anställningsstöd. Utskottet kan notera att det i vårpropositionens bilaga 4 finns en redovisning av skatteavvikelser. Där framgår även hur dessa avvikelser fördelar sig på respektive utgiftsområde. Det vore enligt utskottets mening önskvärt att uppgifter av detta slag i fortsättningen även redovisas i anslutning till respektive anslag. På det sättet skulle det blir lättare att överblicka de faktiska kostnaderna för insatser på respektive utgiftsområde.

Sammanfattningsvis anser arbetsmarknadsutskottet att finansutskottet bör biträda regeringens förslag om utökat förstärkt anställningsstöd (punkt 19 i

"TeaterAlliansen"

Utskottet tar i detta sammanhang även upp en fråga som gäller den s.k. TeaterAlliansen.

I anslutning till regeringens förslag till tilläggsbudget vad gäller utgiftsområde 17 anslaget E2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* noteras att det under perioden 1 januari 1999–30 juni 2000 bedrivs flera olika försöksverksamheter som avser konstnärer. En av dessa rör en s.k. tredje anställningsform inom teaterområdet (TeaterAlliansen). Försöken finansieras genom medel från anslag A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under utgiftsområde 14. En utvärdering har gjorts. Regeringen bedömer att försöken har fallit väl ut och föreslår att de skall fortsätta året ut. Förlängningen av försöket med TeaterAlliansen skall finansieras inom ramen för utgiftsområde 14. Regeringen har även aviserat att åtgärderna fr.o.m. budgetåret 2001 skall permanentas.

Moderaterna konstaterar i kommittémotion Fi16 att regeringens förslag i fråga om TeaterAlliansen bygger på att utvärderingen ger vid handen att försöksverksamheten är positiv. Vad som är positivt med verksamheten framgår dock inte av propositionen, enligt vad som sägs i motionen. Moderaterna anser därför att förslaget om att förlänga försöket med TeaterAlliansen bör avslås. I stället förordas, med hänvisning till en motion av Moderaterna på det kulturpolitiska området, att det tas initiativ till att bilda ett bemanningsföretag med tanke bl.a. på de personalbehov m.m. som finns hos olika slag av kulturinstitutioner runt om i landet. Moderaterna aviserar i motionen att man återkommer med närmare detaljer om förslaget i samband med budgetpropositionen hösten 2000.

Utskottet kan med anledning av denna motion konstatera att propositionen hänvisar till en utvärdering som gjorts av försöket med TeaterAlliansen. Utvärderingen har genomförts av AMS som i februari 2000 presenterat försöket i en delrapport. Av denna rapport framgår bl.a. följande.

Målet med verksamheten är att avlasta arbetslöshetsförsäkringen och att öka de frilansande skådespelarnas trygghet och den konstnärliga friheten. Inom ramen för försöksverksamheten har bildats ett aktiebolag benämnt TeaterAlliansen AB. Bolaget fungerar som arbetsgivare för ett antal frilansande skådespelare. De skådespelare som är anställda vid bolaget är garanterade grundlön under de perioder de inte har någon anställning hos andra arbetsgivare inom teaterområdet. Till detta kommer att de dessutom är garanterade semester och sjuklön. De omfattas också av den kompletterande tjänstepensionen inom teaterområdet (PISA-förordningen).

Slutsatsen efter första årets verksamhet är att de uppsatta målen har uppnåtts. Arbetslöshetsförsäkringen har avlastats samtidigt som tryggheten för de anställda har ökat. Verksamheten har varit begränsad både i tiden och i fråga om antalet anställda. Man bedömer att den kan utökas med fler anställda utan motsvarande ökning av de administrativa kostnaderna. Försö-

ket innebär också att skatte- och avgiftsintäkterna är högre för staten än om de berörda personerna hade erhållit arbetslöshetsersättning. Vidare minskar belastningen på arbetsförmedlingen. Behovet av socialbidrag och bostadsbidrag har minskat. Inledningsåret har också skapat en god grund för fortsatt verksamhet.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att kulturarbetare har en mycket speciell arbetsmarknad. Andelen tillsvidareanställningar är mycket begränsad. I stället dominerar tidsbegränsade anställningar och kortare uppdrag. Många kulturarbetare har långa perioder under vilka de är inskrivna vid arbetsförmedlingen, och många är också beroende av stöd i form av arbetslöshetsersättning eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta förhållande innebär att stora delar av kulturområdet är starkt beroende av hur arbetsmarknadspolitiken utformas. Enligt utskottet är det därför angeläget att pröva olika former av åtgärder som kan underlätta kulturarbetarnas villkor. Som framgår av rapporten har den nu aktuella åtgärden ansetts framgångsrik. Målen har uppnåtts. Utskottet delar därför regeringens syn att det finns skäl att låta försöksverksamheten fortsätta året ut.

Utskottet vill påpeka att regeringens förslag om att fortsätta försöksperioden inte har föranlett något ändringsförslag vad gäller anslagsramen inom utgiftsområde 14. Enligt vad utskottet har erfart genom underhandskontakter med Regeringskansliet beror detta på att huvuddelen av den grupp skådespelare som omfattas av försöket i annat fall skulle ha varit deltagare i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Sammanfattningsvis anser utskottet i likhet med regeringen att det finns skäl för en fortsatt försöksverksamhet med en tredje anställningsform på teaterområdet. Med hänsyn till det anförda föreslår arbetsmarknadsutskottet att finansutskottet avstyrker motion Fi 16.

2.3 Anslaget B3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

Propositionen

I syfte att möjliggöra långsiktiga projekt föreslås i propositionen att regeringen bemyndigas att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 250 miljoner kronor under åren 2001–2004 (punkt. 20).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som kan konstatera att det inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag i denna del, biträder förslaget och föreslår att finansutskottet tillstyrker detta.

Propositionen

För att kunna finansiera och initiera långsiktiga forsknings- och utvecklingsprojekt föreslås i propositionen att regeringen bemyndigas att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 420 miljoner kronor under åren 2001–2005 (punkt 21).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som kan konstatera att det inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag i denna del, biträder förslaget och föreslår att finansutskottet tillstyrker detta.

2.5 Anslaget B13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 80 000 kr med anledning av den justering som är föranledd av förändrad finansiering av avtalsförsäkringar på det statliga området (punkt 39 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som kan konstatera att det inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag i denna del, biträder förslaget och föreslår att finansutskottet tillstyrker detta.

2.6 Anslaget D2 Statliga tjänstepensioner m.m.

Propositionen

Tjänstepensioner (punkt 39, delvis)

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 110 miljoner kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet upptagna anslaget A1 Polisorganisationen.

Statens pensionsverk (punkt 22)

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under år 2000 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 25 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning.

Utskottet, som kan konstatera att det inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag i denna del, biträder förslaget och föreslår att finansutskottet tillstyrker detta.

2.7 Sammanfattande bedömning beträffande ändrade anslag m.m.

Som framgår av det ovanstående ställer sig utskottet bakom de förslag regeringen lämnat rörande anställningsstöd. Utskottet har inte heller någon erinran mot förslagen om minskningar av anslagen A1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder och D2 Statliga tjänstepensioner m.m. eller mot höjningen av anslaget B13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Utskottet biträder även de förslag till bemyndiganden som rör anslagen B3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. och B5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet liksom förslaget om en rörlig kredit avseende Statens pensionsverk.

Sammanfattningsvis ställer sig arbetsmarknadsutskottet bakom regeringens förslag till tilläggsbudget i denna del och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker propositionens punkter 19–22 och 39 i motsvarande del.

Stockholm den 11 maj 2000

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Hans Andersson (v), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Laila Bjurling (s), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Maria Larsson (kd), Barbro Feltzing (mp), Elver Jonsson (fp), Henrik Westman (m), Cinnika Beiming (s), Ewa Thalén Finné (m) och Carlinge Wisberg (v).

1 Utökat förstärkt anställningsstöd m.m.

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Henrik Westman och Ewa Thalén Finné (alla m) anser att utskottets ställningstagande i **avsnittet 2.2 Anslaget A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** bort ha följande lydelse:

I likhet med Moderaterna anser utskottet att underlaget för regeringens förslag till *anställningsstöd* är undermåligt. Av förslaget framgår inte vilka regler som skall gälla avseende anställningsformer eller vilken ersättning som den enskilde skall erhålla. Det framgår inte heller av förslaget vilka anvisningsregler som skall gälla eller om åtgärderna skall återkvalificera till arbetslöshetsersättning. Tidigare anställningsstöd har inte utvärderats och de nya stödformerna är – enligt regeringens egna uppgifter – inte fullt ut finansierade.

Den finansieringsteknik som regeringen använder sig av innebär att företagens skattekonton krediteras, vilket ger en inkomstminskning av statsbudgetens inkomstsida i stället för en ökning av statsbudgetens utgiftssida. Detta innebär enligt utskottets mening ett kringgående av budgetlagen och utgiftstaken. Utskottet anser därför att den föreslagna finansieringstekniken bör avvisas.

Utskottet anser slutligen att regeringens agerande när det gäller utformningen av anställningsstöden är anmärkningsvärt. Bara under det senaste året har det vid tre olika tillfällen lämnats olika förslag till utformning och finansiering av anställningsstöden.

De föreslagna åtgärderna utökat förstärkt anställningsstöd och särskilt anställningsstöd utgör en subvention av kostnaderna vid anställning av personer som är långtidsarbetslösa. En sådan tillfällig rabatt för att anställa vissa arbetslösa innebär emellertid en risk för att förhållandena permanentas. I stället för att ge incitament och möjligheter till den arbetssökande att bli mer ”konkurrenskraftig” på arbetsmarknaden slussas denne med stödåtgärder runt i ovisshet ännu en tid.

Utskottet avvisar inte kategoriskt olika former av skatterabatter i syfte att minska anställningskostnaden. Däremot är det nödvändigt att sådana former av anställningsstöd är väl underbyggda och utformade så att undanträngningseffekterna minimeras.

Regeringen bör därför återkomma med fullt ut finansierade förslag som kan underlätta återinträde på arbetsmarknaden. Sådana förslag måste innehålla klara och tydliga regler. Enligt utskottets uppfattning måste regeringen utvärdera tidigare arbetsmarknadspolitiska åtgärder och noga analysera resultatet av dessa utvärderingar innan nya åtgärder föreslås.

Utskottet anser i likhet med Moderaterna att de skäl regeringen har för att fortsätta med försöksverksamheten med en *tredje anställningsform inom teatern* (TeaterAlliansen) inte är tillräckliga.

I stället borde problemet kunna lösas med ett bemanningsföretag för kulturarbetare. Runt om i landet finns länsteatrar, symfoniorkestrar, amatörgrupper m.m. som samtliga har behov av tillfälliga förstärkningar och av att rekrytera medarbetare. Ett bemanningsföretag skulle kunna underlätta för

dessa organisationer samtidigt som kulturarbetare får en möjlighet att erhålla reguljära arbeten. Vidare skulle en sådan lösning innebära att fler kategorier av kulturarbetare skulle omfattas än vad som är fallet med nuvarande försök eftersom det bara omfattar skådespelare. Till detta kommer att det även bör underlätta för kulturarbetare att ta internationella uppdrag.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker arbetsmarknadsutskottet motionerna Fi28 (m), Fi42 yrkande 1 (kd), Fi15 yrkande 10 (fp) samt Fi16 (m). Utskottet avstyrker därmed regeringens förslag i berörda delar.

2 Utökat förstärkt anställningsstöd

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser att den del av utskottets ställningstagande i **avsnittet 2.2 Anslaget A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** som börjar med "Inledningsvis kan" och slutar med "yrkande 1 (kd)" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadspolitiken har en nyckelroll när det gäller att stödja en ut- hållig och långsiktig sysselsättningsutveckling. Utbildning, individuellt an- passade åtgärder och effektiv matchning mellan arbetssökande och arbetsgi- vare är nyckeln till en effektiv arbetsmarknad. Trots stor efterfrågan på ar- betskraft visar den senaste statistiken att antalet arbetslösa inte minskat så mycket som det borde ha gjort. Den öppna arbetslösheten är fortfarande hög. Siffrorna är ett bevis på problemet med flexibiliteten på den svenska arbets- marknaden.

Utskottet kan konstatera att vårpropositionen inte innehåller några kon- kreta åtgärder som skulle innebära ökad flexibilitet på arbetsmarknaden. Den arbetsrättsliga lagstiftningen är fortfarande mycket stel. Tillväxten i svensk ekonomi skulle enligt utskottets mening ha varit bättre om arbetsmarknaden hade fungerat bättre.

Det krävs därför aktiva åtgärder för att förhindra att antalet långtidsarbets- lösa ökar. Utskottet vill i likhet med Kristdemokraterna betona vikten av individuella handlingsplaner för alla arbetssökande som innebär att arbets- förmedlingarna arbetar aktivt med att matcha arbetsgivare och arbetssö- kande. För att förhindra långtidsarbetslöshet och för att underlätta möjlighet- en att få arbete i de branscher som har de bästa framtidsutsikterna måste kompetensen höjas. Rundgång i systemen måste så långt som möjligt för- hindras.

Utskottet kan konstatera att det nu aktuella förslaget beträffande anställ- ningsstödet är det fjärde på ett år. Visserligen är det positivt att regeringen och dess stödpartier har insett att sänkta arbetskraftskostnader kan öka sysselsättningen, men det är enligt utskottets mening viktigt att en åtgärd får verka fullt ut och inte störas av ständiga regelförändringar. Det är också orimligt med så höga subventioner under två års tid som de två senaste för- slagen innebär.

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att individuella handlings- planer, ett personligt stöd till den långtidsarbetslöse, ökade krav på att den arbetssökande skall vara aktiv samt nuvarande anställningsstöd på 75 % av lönekostnaden under 6 månader och därefter 25 % av lönekostnaden i ytterli-

gare 18 månader borde vara tillräckliga arbetsmarknadspolitiska instrument tillsammans med de övriga åtgärder som finns.

Med hänsyn till det anförda anser arbetsmarknadsutskottet att finansutskottet med tillstyrkande av motion Fi42 yrkande 1 (kd) bör avstyrka regeringens förslag om införande av ett utökat förstärkt anställningsstöd (punkt 19 i regeringsförslaget) samt motionerna Fi15 yrkande 10 (fp) och Fi28 (m) i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

1999/2000:AU4y
Avvikande
meningar

3 Utökat förstärkt anställningsstöd

Elver Jonsson (fp) anser att den del av utskottets ställningstagande i **avsnittet 2.2 Anslaget A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** som börjar med ”Inledningsvis kan” och slutar med ”yrkande 1 (kd)” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är viktigt att de långtidsarbetslösas situation uppmärksammas. Denna grupp är mycket hårt drabbad. Känslan av att anstränga sig utan att få ett arbete är mycket frustrerande för den enskilde. Långvarig arbetslöshet innebär att man riskerar att förlora sin kompetens, och det finns en markant risk för att den arbetslöse slås ut från arbetsmarknaden. Utskottet anser därför att det är viktigt att det sätts in olika former av åtgärder så att man kan komma till rätta med de långtidsarbetslösas problem.

Den åtgärd som regeringen föreslår, ett utökat förstärkt anställningsstöd, innebär att det införs ytterligare en form av subventionerade anställningar förbehållna vissa grupper av arbetslösa. Utskottet ställer sig mycket tveksamt till åtgärden. Enligt utskottets mening fungerar sällan dessa anställningsstöd. Det visar erfarenheter från tidigare liknande försök. Utskottets uppfattning är att det är angelägnare med en generell minskning av kostnaderna för arbetskraft som kan bidra till att fler människor kommer i arbete.

Med hänsyn till det anförda anser arbetsmarknadsutskottet att finansutskottet med tillstyrkande av motion Fi15 yrkande 10 (fp) bör avstyrka regeringens förslag om införande av ett utökat förstärkt anställningsstöd (punkt 19 i regeringsförslaget) samt motionerna Fi28 (m) och Fi42 yrkande 1 (kd) i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

Till finansutskottet	1
1 Inledning	1
2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	2
2.1 Anslaget A1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	2
2.2 Anslaget A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	2
2.3 Anslaget B3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	9
2.4 Anslaget B5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	10
2.5 Anslaget B13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	10
2.6 Anslaget D2 Statliga tjänstepensioner m.m.	10
2.7 Sammanfattande bedömning beträffande ändrade anslag m.m.	11
Avvikande meningar	12
1 Utökat förstärkt anställningsstöd m.m.	12
2 Utökat förstärkt anställningsstöd	13
3 Utökat förstärkt anställningsstöd	14